

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Vers. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

IN CAPVT DECIMVM NONVM

ARGVMENTVM.

PROFICISCITVR Christus Ierofolymam, & quidem ibi moriturus: itaq; mul-
tos curat, & iter miraculis efficit celeberrimum. Lucas etiam hanc vltimam pro-
fectionem esse indicare videtur, cum ait: *Cum impleverentur dies assumptionis eius.* Mul-
ta tamen commemorat, quæ antea contigerunt, quocirca nihil ex eo magnope-
re certi colligitur, nam toto curriculo prædicationis dies illius complebantur. Pharisei qua-
stionem de repudio proponunt, quibus respondet ob duritiam eorum concessum esse iam nō
licere amplius, ex prima institutione non fuisse. Discipulis vero mirantibus, & graue coniugij
iugum, affirmantibus respondet, *esse Eunuchos, qui ab hominibus facti sunt.* & esse Eunuchos, qui se i-
psos castrauerunt propter regnum Dei, quo oraculo cœlibatum & castitatem in Ecclesia Christiana
commendat. Paruulos deinde arceri à se prohibet, *quoniam talium sit regnum cœlorum.* Deinde
adolescenti interroganti, quid boni faciendum esset, vt vitam æternam possideret: Seruanda
præcepta respondet. Eorum vero obseruationem profitenti suadet, vt venditis omnibus se se-
queretur, is cum tristis abiret, monuit Iesus difficile esse diuitem intrare in regnum cœlorum.
Petro denique & Apostolis qui omnia reliquerunt iudicandi gloriam promittit, & omnibus
omnia relinquentibus centuplum in hac vitâ, & vitam æternam. *Multos autem primos,* ait fore
nouissimos, & nouissimos primos. Syriaca Ecclesia quindecim versus primos legit, *matutinis Domi-*
nica post festum crucis *עֲרָא דְּלִיבָא* *ghidda dazeliba, festi crucis,* seu congregationis, & cœtus
crucis, qua ex re constat, quanta celebritate festum sanctæ crucis apud eos ageretur. A versu
16. ad 27. vsque legunt, in Commemoratione Patris Antonij & sanctorum sociorum eius. Constat i-
gitur & inde festum illius actum esse, & loci. Syriace *חַבְרֻחִי* *Chabruhi,* hoc est, qui illi co-
hærent, seu adhærent, de arcta enim familiaritate dicitur. Hinc ad finem in festo Petri Apo-
stoli. In quo etiam illud noto, in titulo Syriaco non vocari Apostolum illum Cephas sed *פֶּטְרוֹס*
Petrus: Syris igitur & hoc nomen vñtatum fuit. Professionem suscipit forti animo, vt nobis
exemplo præeat doceatque magno animo suscipienda, quæ sunt iniuncta à Deo. sic enim imi-
tatus Paulus Act. 23. 11. cum iret Ierofolymam, non ignarus, quæ sibi essent euentura, Spiri-
tu sancto per omnes ciuitates contestante, *Vincula & tribulationes eum manere.* Turbam in Iu-
dæam adducere noluit, ne occasionem calumniæ daret, quam tamen non effugit, hostibus in
omnem occasionem intentis. Accedunt Pharisei confestim, dolentes turbam à se recedere,
Domino adhærere. Quæstio de repudio quam Matth. 5. tractauit, habebat in vtramque partem
calumniam. Si neget, legem abrogare videbitur, si annuat virorum libidini indulgere, accu-
sabiturque quasi non propheta, sed leno moribus corrumpebat venisset.

VERSVS I.

*Et factum est cum consummasset Ie-
sus sermones istos, migravit à Ga-
lilæa, & venit in fines Iudææ trans
Iordanem.*

QVÆSTIO I.

Quo profectus est?

S. Hilarius legit, in Galilaam, verum in ea iam
in Iudæam
proficisci-
tur.
§. 1. Serat, & vñt Luc. 9. 51. *ibat in Ierusalem.* Ve-
nit ergo in fines, *de Iudæa* Iudææ, hoc est, in ipsam Iu-
dæam; qua finitimam tangebatur Galilæam. Ibi sa-
nat ægrotos. Vt minori turba per Iudæam comita-
tus ambularet, nec occasionem calumniæ daret,
quasi turbas traheret, & seditionem moliretur. Non
transiit autem per Samariam, vt est apud Lucam.
9. 52. non enim recipiebant eum, quod *facies euntis*
esset in Ierusalem; odio igitur religionis non excepe-
runt, sed alio diuturne coegerunt. Quare disci-
puli ignem de cœlo mitti petierunt, quo ablume-
rentur.

§. 2. Quod dicit trans Iordanem *נָהָר תֵּימָנָה*
dava, non est intelligendum, quasi respectu Ierolo-
lymorum trans Iordanem iuerit, sed *Aegypti:* qui
de locutione alias dixi: Syriace est *לְעֵבְרָא* *Leghe-*
bra, ad transitum Iordanis. Beza *μετὰ* *met* conuertit ali-
ter, nempe soluit, & putat Iordanem transiisse, re-
prehendit etiam nostrum interpretem, quod *venit*
migravit, & Erasmus, qui interpretatus est, *de-*
migravit. Licet hoc verbo Zwinglius, hoc loco vti-
tur. Putat autem Dominum, per regionem, quæ
Pæa dicitur, ex Galilæa iuisse in Iudæam. Quia
Marcus habet: *διὰ τὸ πέραν τῆς ἰορδάνης:* verum apud
Marcum non est *per* in latino, & vt Beza facit, *per*
in abest à vetustissimo codice. Syrus etiam omittit.
Et tamen si addatur: Non ideo significat Christum
ex Galilæa traiecit Iordanem, deinde iterum re-
disse, atque in Iudæam venisse. Nam cum in Sama-
ria non reciperetur, alia via ingressus est Iudæam,
non autem Iordanem traiecit. Quod vero Beza
verbi proprietatem vrgit, nihil conficit, *μετὰ* *met*
nim est, sustulit, leuauit, quod tam dicitur de illis qui
terra, quam aqua proficiscuntur, est Hebraismus, ut
enim interpretor Syrum *שָׁקַל* *shekal,* eleuauit, pedes
scilicet. Genes. 29. 1. integra phrasim exprimitur,
וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אֶרֶצָא בְּנֵי קָדֵם *Et le-*
uauit Iacob pedes suos, & iuit in terram filiorum Q-
rientis.

sa hominis cum uxore, non expedit nubere.

QVÆSTIO I.

An non expedit nubere?

§. 1. **Q**Uæ ad quæstionem de repudio dicenda erant in c. 5 explicauit quo lectorem remitto. Cur diffi-
Græcum verbum *γαμίζω* commune est. Viro & fa-
minæ, actuum viro, passuum feminae conuenit.
atque ita *γαμίζω* tam de viro, quam de femina dicitur. Nolite eodem modo vsus est Latino Nubere, Syrus habet: *נשואין* Lemessab antheha, ad ducendam uxorem: Si ita est causa: siue tale negotium, ea nuptiarum conditio. Syrus, sitale est negotium inter virum & uxorem suam. Graue enim visum est, cum vxore leprosa, contentiosa, impia, totam vitam agere. Præsertim cum iam consuetudine dimittendi vxores Iudæi crebro, & proterue vterentur.

§. 2. Non sunt improbi, stulti, ingrati Apostoli, sed concludunt ex verbis Christi, quod verissimum est, cum sint tam crebra adulteria, repudia, zelotypia, odia, rixæ, præstare ab initio uxorem non ducere, quam huiusmodi consiliari malis. Calumniam est igitur Caluini, cum ait: Interim prodest se impia ingratitude, quod incommodi vnus metu, vel tadio, singulare Dei donum respuunt. Non enim coniugium respuunt, sed cœlibatū præferunt, sunt vero illa incommoda matrimonij, quæ facile sapientem ab eo deterreant. loquimur autem de matrimonio, qualia sunt passim inter coniuges, quæ diuini timore, & caritate difficultates non temperant. Verum hac de re S. Hieronymus consulendus est, alijque. Non tamen solum commendatus est, ex coniugij incommodis cœlibatus, sed etiam & multo magis ex proprijs prærogatiuis, non enim propter incommoda fugienda, sed propter regnum celorum se castrant, qui hoc capere poterunt.

§. 3. Ob hanc causam iam Apostoli, & Apostolici temporis cœlibes, matrimonia fugerunt, vt actius se Deo totos deuouerent. Et expositione scripturæ tradit perpetuus Ecclesiæ consensus & praxis. Quocirca Vorstius Tesseradecade, parte 2. contra doctissimum Pistorium, Philippum & Caluinum trepide excusat, quasi non negarint ante Sicutum Papam, imo Nicænum Concilium fuisse in vsu cœlibatū. Verum illi defendi sic non possunt, nam liberum fuisse volunt Episcopis & sacerdotibus contra testimonia Eusebij, Philonis, Clementis Alexandrini Chrysost. Nazianzeni, Tertulliani, Cypriani, Concilij Elibertini, Ancyran, Arelatenfis, Carthaginensis. 2. & 3. Trullani, Turocensis, 1. & 2. Toletani. 2. 4. 8. Nec fides hic habenda Polydoro Virgil. l. 5. de verum inuentoribus, nec Dunelmensi. Versiculo contra tot & tantos testes. Clemens Alexand. lib. 3. Strom. castitatem & illos qui illa donati sunt beatos dicit. Monogamiam etiam admirandam, & secundas nuptias si vtrius, consilii. Addit vero propter dilectionem in Dominum, & propter ipsum honestum amplecti, nos continentiam, & templum Spiritus sancti sanctificantes. Ostendit vero aliam esse rationem Christiani cœlibatus & gentilium, quorum multi infamiam, falsa castitatis specie virtuti inirebant. Nam multi, vt Marcion, alijque materiam malam dicebant accepta occasione ex Platon. de re publica, Eponomide, Heraclito, Pythagora, quæ impie dicit Marcionem ab illis accepisse. Græcos enim *δυσχεστίας*, difficultatem quæ est in vsu spectasse, atque eo tendunt versus Tragœdi.

N 47

§. 4. An hæc eadem profectio sit cum illa, quæ est, ad Ioann. cap. 7. post hæc ambulabat Iesus in Galileam. non enim volebat in Iudeam ambulare, controuersum. Il. Iansenius in concord. Baron. in annal. Adrichom. Baradius eandem arbitrantur. Item Buissonius in sua concordia. Ratio est, quod discensus ille, de quo Ioannes agit, & de quo ceteri Euan-
gelistæ, extremus est, vnus igitur est. Quod si Iordanem de extremo agere negaris alio argumento Iordanem probare auctores illi non poterunt. Principio hinc controuersia est, diuerso tempore Christum venisse in Iudeam ex Galilæam nam primum venit cum ad Baptismum pergeret, deinde alijs quodque vicibus. Deinde non est idem tempus de quo Ioannes & ceteri Euan-
gelistæ de illa profectio loquuntur, quæ præcessit proximè diem festum passionis, vt manifestum est, ex cap. 20. 27. & 29. & cap. 21. 1. & ex Marc. 13. 33. & 35. Hæc igitur profectio incidit in tempus proprium paschæ, & martium nostrum scilicet: at vero tempus de quo Ioannes loquitur longe diuersum est. Erat autem in proximo festum Iudeorum scenopæ-
giæ. Ioann. 7. 2. at vero multum distabant illa festa. Tabernaculorum enim festum celebratur mense septimo. Leuit. 23. 40. A quindécimo ergo die mensis septimi, quando congregaueritis omnes fructus terræ vestre, celebrabitis festum Domini septem diebus, die primo & die octauo erit Sabbatum, id est requies. Sumetisque vobis die primo fructus arborum pulcherrimæ. Spatulasque palmarum, & rames ligni densarum frondium, & salices de torrente, & latibimini coram Domino Deo vestro, celebrabitque solennitatem eius septem diebus per annum. Legitimum sempiternum erit in generationibus vestris. Mense septimo celebrabitis festum, & habitabit in vmbaculis septem diebus omnium, qui de genere est Israël, manebit in tabernaculis: vt discant posterit vestri, quod in tabernaculis habitare fecerim filios Israël, cum viderem eos de terra Egypti.

Pascha autem mense primo celebratur. Exod. 12. Profectio igitur, de qua Ioannes loquitur contigit mense Septembri, hæc Martio vel Februario. Venit autem Ierosolymam, cum ipsum festum ageretur. Nec ignorant hoc illi auctores, sed respondent Christum venisse in festo scenopægiæ, ac deinde in Iudeam mansisse, & trans Iordanem transisse, donec a bello vectus Ierosolymam ingrederetur.

§. 4. Videtur illa conciliatio habere rationem aliquam, mihi tamen haudquaquam sufficientem. Nam Ioannes agit de eo tempore & profectio, cum Christus in ipso festo aduenit, absque circuitu viæ; ceteri Euan-
gelistæ de ea non agunt, sed de alio. Nam in eodem itinere dicta sunt quæ cap. 20. habentur. num. 17. Ecce ascendimus Ierosolymam, & filius hominis tradetur, loquitur autem de proxima traditione, non quæ post medium annum futura erat, nam paulo post venit Ierichuntem, & cap. 21. Ierosolymam totus contextus ostendit, continuum iter fuisse ex Galilæa vsque ad tempus quo triumphabundus ingressus est Ierosolymam. Marcus. 10. 32. erant autem in via ascendentes Ierosolymam & deinde subiungit. Et cum appropinquarent Ierosolyma. Itaque & hoc iter continuum est, vt totus contextus ostendit. Non est vnum igitur iter, sed diuersæ profectioes.

VERSUS 10.

Dicunt ei discipuli eius: si ita est cau-